

[Ministeren for offentlige arbejder]

jeg ikke syntes, det var pynteligt for vor handelsstand. Det er da rigtigt, at det havde været endnu værre, hvis det slet ikke havde stået der, men det stod altså med »perle«, det hedder den størrelse skrift – jeg har været i bogtrykbranchen, det er et af de mange gæstespil, jeg har aflagt rundt omkring i forskellige brancher – det stod med den mindste skrift, som man altså må have forstørrelsesglas til at se, og som annoncøren jo udmærket godt vidste at et meget stort antal mennesker aldrig nogen sinde ville lægge mærke til. Det er deri, jeg mener at noget af det, skal vi mildt sige urimelige over for de forbrugere, man henvendte sig til, ligger.

I øvrigt klarer telefonselskaberne sig udmærket uden min reklame. Det er spændende at se de mange nye telefoner, der oprettes i et land, som ligger blandt de første med hensyn til telefondækning. Det skyldes bl.a., at menneskene har fået råd til også i deres ekstrabolig – de, der er så heldige at have en sådan – at skaffe sig en telefon, ligesom der oprettes mange ekstraapparater i køkkener og soveværelser, alt sammen et velstandstegn, som jeg med mange andre skal være med til at glæde mig over.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget om offentlige arbejder. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 163:

Forslag til lov om udfærdigelse af koncessioner på anlæg og drift vedrørende visse telekommunikationstjenester.

(Fremsat 30/1 86).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Helge Mortensen (S):

Lovforslagets formål er at sikre staten indtægter fra telefonselskaberne i forbindelse med, at områder, der tidligere har hørt under post- og telegrafvæsenet, nu overdrages til de enkelte regionale selskaber. Da disse tjenester – og det drejer sig om indenrigssamtaler – tidligere har givet overskud til staten, sikres det ved lovgivningen, at denne ændring bliver statsfinansielt neutral. Så vidt kan regeringen få socialdemokratiets støtte til lovforslaget.

Når spørgsmålet om sådanne koncessionsafgifter overhovedet er aktuelt, skyldes det jo, at regeringen i april sidste år besluttede at gennemføre en ændret opgavefordeling imellem post- og telegrafvæsenet og telefonselskaberne. I bemærkningerne til lovforslaget redegøres der grundigt for denne beslutning, og den model fra Bernsteinudvalget, som regeringen har valgt at følge, har vi ingen bemærkninger til.

Men det er socialdemokratiets opfattelse, at man ved at samle telefonvæsenet under én hat i generaldirektoratet og med oprettelsen af statens teleinspektion, som skal varetage en række løbende myndighedsopgaver, herunder kontrol og tilsyn med telefonselskaberne, opgaver, som tidligere har været delt imellem telerådet og departementet, er kommet meget nær et enhedstelevæsen. Dette er vi principielt ikke modstandere af – tværtimod, men socialdemokratiet har i denne sag ment, at det er formålstjenligt at anlægge et mere pragmatisk synspunkt, idet vi erkender, at Danmark med opdelingen af vort telefonvæsen i mindre regionale og selvstændige enheder har haft et godt telefonvæsen, både set under ét og sammenlignet med verden omkring os. Det forstår jeg også på en bemærkning fra før at ministeren er enig i, og vi har ingen ønsker om hverken at forringe eller utidigt at spolere dette telefonvæsen.

Derfor vil vi godt spørge ministeren, hvilke konsekvenser omorganiseringen får for de regionale selskaber med etableringen af statens teleinspektion, herunder om det kan tænkes, at de regionale selskaber på nogen måde svækkes i deres udvikling eller deres dispositionsret i forhold til tidligere.

Det vil også være af interesse at få beslutningen om oprettelsen af statens teleinspekti-

[Helge Mortensen]

on belyst ud fra en bureaukratisk synsvinkel. Kontrol- og tilsynsopgaverne i forhold til telefonselskaberne har tidligere været varetaget af relativt få, men centralt placerede personer, herunder også gennem ministerens indflydelse i bestyrelserne, hvor staten jo har majoriteten. Hvor mange personer forventer ministeren beskæftiget ved statens teleinspektion, som i fremtiden, så vidt vi forstår, skal varetage de opgaver, der tidligere har været løst af relativt få personer i telerådet og departementet?

Det fremgår af bemærkningerne, at regeringen ønsker telerådet opretholdt, men at sammensætningen skal ændres, så forbrugerrepræsentationen styrkes. Forbrugerne har jo i forvejen en mulighed for repræsentation i det enkelte selskabs abonnentrepræsentantskab. Er der tale om en overbygning på denne forbrugerrepræsentation, og/eller hvilke specifikke opgaver er der tiltænkt telerådet i fremtiden? Det kniber ærligt talt for os at se telerådets formål, placering, kompetence i fremtiden i forhold til statens teleinspektion.

Beslutningen om at etablere en selvstændig TV 2-virksomhed på statstelefonen Sønderjyllands område, Tele Sønderjylland hedder det, kan vi tiltræde. Dermed skabes der en ensartethed i telefonvæsenets grundstruktur, opdelingen i de regionale enheder. Også det skitserede samarbejde imellem Fyns Kommunale Telefonselskab og Tele Sønderjylland kan vi støtte. Det kan give de to mindste af de regionale enheder samme styrke og udviklingsmuligheder i et samarbejde som de to store, JTAS og KTAS.

Det er vigtigt, at Tele Sønderjylland som statsvirksomhed får vilkår, der kan ligestilles med telefonselskabernes, det gælder f.eks. med hensyn til finansiering af anlæg, forrentning, afskrivning og økonomiske vilkår i øvrigt, så man i Sønderjylland kan disponere på samme vilkår som telefonselskaberne og få sammenlignelige regnskaber i forhold til telefonselskaberne.

Med disse bemærkninger kan jeg på socialdemokratiets vegne give lovforslaget tilslutning til velvillig udvalgsbehandling.

Ikast (KF):

Vi har jo nu i næsten et par år haft dette forslag til behandling forskellige steder. Det er jo teknisk meget kompliceret, men det ser

nu ud til, at det virkelig er faldet på plads, således at der kan opnås fuld støtte til dets gennemførelse. Det teknisk komplicerede vil vi vente med at se nærmere på i udvalget. Vi vil nøjes med her i dag at bringe vores fulde støtte til det forhandlingsoplæg og forhåbentlig resultat, som ministeren bringer her. Det har krævet meget store forhandlinger at få 1.200 mennesker placeret på rette måde og foretage alle disse omrokeringer.

Vi har jo, de fleste af udvalgets medlemmer, været med forskellige steder i disse forhandlinger, og derfor kan jeg støtte lovforslaget, som det ligger her.

Sønderby (V):

Det lovforslag, som ministeren har fremsat, lovforslag nr. L 162, har allerede været igennem en lang procedure. Hovedprincippet i dag er jo, at staten har eneret på offentlig telekommunikation, men ministeren kan meddele koncessionen til selskaberne, og det er det, der sker i øjeblikket med Københavns, Jyllands og Fyns telefonselskaber.

Uden for disse ordninger står Møn og Sønderjylland så. Den teknologiske udvikling har medført, at der er kommet en række nye tilbud til telefonselskabernes kunder, og telefonselskaberne har derfor ønsket at få deres arbejdsopgaver udvidet.

I juli 1984 blev der på regeringens foranstaltning nedsat et hurtigtarbejdende udvalg, der skulle finde frem til, hvordan statens direkte engagement på telekommunikationsområdet kunne ske. Jeg må nok sige til ministeren, at vi jo nedsætter mange udvalg herinde i folketinget, men jeg synes, at det udvalg meget hurtigt kom med en betænkning, så ministeren kunne komme videre med arbejdet, og den ros må sendes videre.

Venstre er tilfreds med, at der nu, efter at udvalget har afgivet betænkning, fremsættes et lovforslag, der tager højde for, at der kan lægges flere opgaver og et større ansvar ud til telefonselskaberne.

Den ændrede arbejdsdeling bliver jo sådan, at telefonselskaberne overtager det fulde ansvar for kundernes indenlandske telekommunikation, og at de overordnede funktioner forbliver statslige; det er dem, som ministeren nævner i bemærkningerne: de maritime og rundsprende tjenester over radio, telekommunikation med udlandet og telegram-

[Sønderby]

tjenesten. Altså er lovforslaget en forenkling i tråd med regeringens politik, og det vil vi gerne rose ministeren for.

Ud fra ønsket om den mest effektive og den hurtigste service for kunderne og en tilpasning til de nye krav er der her tale om et vældig positivt initiativ. Det er klart, at det er en fordel for kunderne, at man nu kun skal henvende sig til ét selskab. Lovforslaget gør kort sagt systemet mere kundevenligt, og det er noget af det, som står i regeringens målsætning, ikke kun i forbindelse med televæsen, men i alle andre forhold: vi skal være venlige over for vore kunder.

Med hensyn til Sønderjylland og Møn, som hidtil har hørt under P & T, sker der så for Møns tilfælde en, jeg ved ikke, om man kan kalde det privatisering, om man kan kalde KTAS privat, men Møn lægges i hvert fald ind under KTAS. Det tog længere tid at træffe afgørelsen om Sønderjylland. Der var tre forslag i betænkningen: Sønderjylland skulle overføres til Jydsk Telefon-Aktieselskab, overføres til Fyns Kommunale Telefonselskab eller skulle forblive under P & T.

Ministeren foreslår, at området Sønderjylland forbliver statsligt som en særskilt statsvirksomhed, og det vil vi da følge med interesse. Egentlig havde venstre nok foretrukket et jysk fællesskab. Hvis dette lovforslag var blevet fremsat for en 2-3 år siden, tror jeg nok, at jeg, som har min rod i Sønderjylland, ville have foreslået, at vi skulle have været lagt ind under Jylland. Da fungerede væsenet nemlig ikke ret godt i Sønderjylland, men jeg skal da så sige til ministerens ros – og den kan så sendes videre – at det er blevet væsentlig bedre, for ikke at sige, at det går godt i det sønderjyske, og derfor har der heller ikke fra det sønderjyske område været ønsket om en anden ordning. Det, som så må klares, er jo det, som den socialdemokratiske ordfører også var inde på, nemlig at man så må have samme forhold, hvad angår finansiering osv., og når man skal købe ting hos selskaberne, som skal være i orden.

Vi støtter altså ministerens forslag, men jeg vil gerne stille et spørgsmål, som jeg måske kan få besvaret. Ministeren skriver i bemærkningerne til lovforslaget, at et tæt virksomhedsmæssigt samarbejde skal søges indgået med Fyns Kommunale Telefonselskab. Nu hørte jeg, den socialdemokratiske ordfører sagde, at det var, fordi man skulle lave

alle selskaberne lige store. Jeg ved ikke, om ministeren har den samme forklaring.

De personalemæssige omlægninger, som jo er store i sådan en historie, finder vi ministeren har fundet en udmærket løsning på, og det er også nødvendigt, når man skal flytte så mange mennesker; jeg tror, det var ca. 1.200.

Det er positivt, at man vil gennemføre en forenkling af administrationen. Det bliver mere effektivt, det bliver mere kundevenligt, og så kommer det jo heller ikke til at koste staten penge. Det er jo også et af de hovedformål, som regeringen har.

Venstre kan støtte lovforslaget, men – der kan lige være et men – ministeren sagde også i forbindelse med det foregående forslag, at ministeren var tilfreds med den borgerlige side af salen, og der er altså også et men her. Jeg fik lidt kuldegysninger, da den socialdemokratiske ordfører var inde på, at man skulle have et enhedstelevæsen under P & T. Jeg vil gerne sige, at det vil venstre ikke. Vil ministeren have det in mente i den videre udvikling af vores televæsen, at vi ikke skal have et enhedsvæsen under P & T, som P & T skal lede, så vil vi være meget positive over for dette lovforslag og gå positivt ind i udvalgsarbejdet.

Ole Henriksen (SF):

Ja, nu kan man jo så spørge om nogle ting. Der er noget, man kan spørge mere teknisk om i udvalget, og det indbyder lovforslaget jo i allerhøjeste grad til at gøre. Men her må det være de mere politiske ting, der kan rejses, og som ministeren forhåbentlig også kan svare på i dag.

Hvad vil ministeren overhovedet, hvorfor fremsætter ministeren overhovedet dette lovforslag? Det er det første spørgsmål.

Det andet er: hvilke fordele er der ved denne omlægning? Jeg kan ikke umiddelbart se, at der er nogen fordele ved at lave hele denne konstruktion. Er det sådan, at P & T ikke hidtil har varetaget sine teletjenester godt nok og der altså derfor skal ske denne omorganisering og omlægning? Er det sådan, at forbrugerne nu vil få en bedre service fremover på grund af omlægningerne, og vil der komme en bedre økonomi i hele forretningen her, end der er i forvejen? Vi ved jo, at telesiden er den bedste luns kød inden for

[Ole Henriksen]

post- og telegrafvæsenet, og dér synes jeg også, vi må spørge lidt mere til økonomien: om den faktisk vil blive bedre, om servicen vil blive bedre, om det så også er strengt nødvendigt at lave denne folkeflytning, som der nærmest er tale om, med 1.200 mennesker, der skal skifte arbejdspladser i denne forbindelse. Er der overhovedet garantier for, at man vil beskæftige de 1.200 mennesker denne vej over til omorganiseringen?

Men selvfølgelig er det da ikke, fordi vi er stivstikkere i den forbindelse og ikke vil være med til ændringer og forenklinger osv. Vi kan da godt se, at der skal rettes nogle ting ind i forbindelse med Møn og Sønderjylland.

Allerhelst havde vi set, at man havde ét telefonselskab her i Danmark. Landet er faktisk ikke større, end at det ville kunne betjenes ordentligt af ét telefonselskab. Så vi havde altså helst set, at man var gået den vej og havde fået lagt det hele om til et enkelt selskab. Men vi kan da hilse med tilfredshed, at Møn nu kommer ind under KTAS. Med hensyn til konstruktionen i Sønderjylland – nu er jeg ikke fra Sønderjylland selv – synes jeg også, det lyder mærkeligt, at der skal samarbejdes med Fyn om dette her. Men o.k., lad det være.

Alt i alt er det jo et meget teknisk og vanskeligt forslag at tackle, og jeg tror, der bliver en hel del spørgsmål af den art fra udvalget.

Mit første indtryk har altså været, at nu gør man en flagstang indviklet. Det vil altså sige, at for at få det hele til at fungere bliver det så indviklet, at vi ikke kan finde ud af det. Men vi prøver, om vi kan løse op for de forskellige ting i udvalget. Foreløbig er vi meget kritiske over for overhovedet at medvirke til, at lovforslaget gennemføres.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

På den radikale ordførers, hr. Bilgrav-Nielsens, vegne skal jeg starte med at konstatere, at den liberale regering ikke har valgt det mest liberale forslag til en ændret arbejds- og ansvarsdeling mellem P&T og teleselskaberne. Regeringen har derimod valgt det mindst vidtgående af teledvalgets to forslag til en nyorganisering på området.

Men det radikale venstre tager denne regeringsbeslutning til efterretning, dels fordi regeringen allerede i foråret 1985 lagde sig fast

på dette det mindst liberale af de to forslag, som den derefter har færdigbehandlet med teleselskaberne og ikke mindst med personaleorganisationerne, dels fordi der, når alt kommer til alt, ikke er den helt store forskel på de to forslag.

Det radikale venstre anerkender, at der med den nye struktur gennemføres en klar adskillelse mellem de såkaldte myndighedsopgaver og de almindelige, udførende teleopgaver. Og vi kan tilslutte os, at statens teletjeneste og teleinspektion etableres som § 2-virksomheder.

Derimod synes det radikale venstre ikke, at det er nogen god idé at fastholde statstelefonområdet i Sønderjylland som en statsvirksomhed, selv om denne statsvirksomhed i fremtiden skulle have status af en § 2-virksomhed. Vi mener ligesom det store flertal i teledvalgets betænkning, at det sønderjyske teleområde bør løsrives fra staten og bør lægges ind under Jydsk Telefon-Aktieselskab.

Det radikale venstre deler regeringens ønske om, at nyorganisering på teleområdet bør tilstræbes at være statsfinansielt neutral. Men vi mener alligevel, at der er behov for i udvalgsarbejdet nøjere at få analyseret, hvorledes koncessionshavernes årlige ydelse til staten bedst beregnes.

Nør Christensen (CD):

Jeg skal ikke forlænge debatten, plejer man at sige, og så gør man som regel det stik modsatte. Jeg skal give tilsagn om bestemt at fatte mig i korthed.

Ikke overraskende kan vi fra centrum-demokraternes side tilslutte os det foreliggende lovforslag. Vi er hos CD klar over, at det forslag, vi her har til behandling, har været grundigt behandlet gennem adskillige år. Det er altså et særdeles grundigt materiale, vi har her, det er bearbejdet fornuftigt, og vi har fået et resultat, som er et absolut fornuftigt forslag, om end det må siges rent ud, at det er teknisk kompliceret. I udvalget vil vi selvfølgelig være parate til at se på de tekniske detaljer; de egner sig ikke til debat her i folketingsalen.

Når det så er sagt, at det er teknisk kompliceret, kan jeg ikke lade være med i samme åndedrag at gøre opmærksom på, at der jo også er tale om en forenkling.

[Nør Christensen]

Altså alt i alt: centrum-demokraterne kan medvirke positivt til dette lovforslag.

Dohrmann (FP):

Ud af de mange indlæg, der er kommet vedrørende dette lovforslag, synes jeg så absolut at det, der kom fra radikal side, var det bedste. Det påpegede nemlig to konkrete ting.

Den ene var, at dette forslag ikke var liberalt nok. Det er rigtigt. Og det må jo egentlig være lidt, jeg ved ikke, om man kan sige bitert, det kan man vel ikke, men det kan da i hvert fald ikke være særlig rart for en regering, som ellers prøver på at kalde sig liberal, at høre dette fra radikal side.

Den anden ting var det, der blev fremhævet med hensyn til Sønderjylland. Hvorfor skal staten vedblive at disponere og have retten over telefonvæsenet i Sønderjylland, når man alle andre steder i landet kan køre udmærket med enten Jysk Telefon eller KTAS? Det virker påfaldende, og jeg føler mig temmelig overbevist om, at det skyldes nogle hensyn, man tager til nogle ansatte, og ikke, som det selvfølgelig burde være, først og fremmest til forbrugerne, der jo kommer i første række.

Derudover vil jeg godt sige, at det vel mange gange nok kan være svært at se forskel på, hvad der egentlig er statsdrift, og hvad der er selskaber, al den stund staten jo ejer 51 pct. af aktierne.

Der står også, at ministeren fremover kan fastsætte de ydelser, der skal betales, altså beregningsmåde, størrelse o.lign., ikke? Altså: vi er rent faktisk derhenne, at uanset om der sidder en hr. Camre som formand for KTAS, eller hvem der sidder, så er det ren statsdrift. Vi så det også i diskussionen omkring »spørgsmålsteget«, hvor ministeren jo – og det var da vældig godt, at han gjorde det – greb ind. Men det er ét sammensurium det hele, og vi ender vel nok dér, at vi efterhånden får nogle forbrugerpriser, som ligger væsentligt over det, som er strengt nødvendigt.

Jeg kan ikke lade være med at spørge ministeren, om han ikke i det mindste vil overveje at gøre det, hans partifælle Grønlandsministeren gjorde med hensyn til Kryolitselskabets aktier, nemlig simpelt hen at udbyde statens aktier til salg. Hvad skal staten blan-

des ind i vores telefonvæsen for? Jeg er helt sikker på, at det udmærket kunne klares på privat basis. Man kunne akkurat lige så godt forestille sig, at staten f.eks. skulle have aktier i Jyllands-Posten eller i Vestkysten eller i Jyske Tidende. Det er i hvert fald et sted, hvor ministeren kunne få nogle penge hjem i kassen. O.k., det er en engangsindtægt, men det, som det trods alt stadig væk må dreje sig om, er, at forbrugerne kan benytte telefon og andre ting til nogle priser, som er så lave som muligt. Derfor tror jeg, at det vil være en vældig god idé, om ministeren – måske ikke inden sommerferien, men i hvert fald inden næste sommerferie igen – fremsætter et forslag her i folketinget, hvor han beder om folketingets tilslutning til, at staten hurtigst muligt får afhændet de aktier, den har i de forskellige telefonselskaber.

(Kort bemærkning).

Nør Christensen (CD):

Jeg har jo lovet, at jeg ikke skal forlænge debatten, så det vil jeg altså heller ikke gøre.

Det gælder hr. Dohrmanns bemærkning for så vidt angår det sønderjyske område. Jeg er da meget enig i, som hr. Sønderby var inde på for lidt siden, at det går godt i Sønderjylland; det gør det også i Ringkøbing, det gør det alle andre steder. Men så kommer hr. Dohrmann herop og begynder at tale om, at for så vidt angår Sønderjylland er han rigtignok bange eller nervøs for, at man er gået hen og har taget hensyn til de ansatte. Jeg vil gerne stille et direkte spørgsmål til hr. Dohrmann i den anledning: skulle det være forkert?

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Nej, selvfølgelig skulle det ikke det. Det siger jeg ud fra den betragtning, at man da udmærket kunne lade Sønderjylland overgå til f.eks. Jysk Telefon-Aktieselskab under en eller anden forudsætning om, at alle, som i dag er ansat under staten, overgik; de kunne forblive i deres ansættelse, blot var de under Jysk Telefon-Aktieselskab, og dér kunne man udmærket sikre dem. Men det er nu engang sådan, hr. Nør Christensen, og det ved vi alle sammen godt, at næsten hver eneste gang staten roder sig ind i et eller andet

[Dohrmann]

eller påtager sig en eller anden opgave, så er det forbistret svært at få staten til at glide ud igen, og det er, når det kommer til stykket, folketingets skyld.

Intet var for mig mere naturligt, end at Jydsk Telefon, der dækker hele det jyske område på glimrende vis – tror jeg nok; jeg har aldrig hørt nogen, der har kritiseret Jydsk Telefon – fik det sidste stykke med dernede. Jeg er helt sikker på, at det ville blive billigere, uden at jeg selvfølgelig kan stå her på talerstolen og bevise det. Men det, at man har en selvstændig region, eller at staten har det lille område nede i Sønderjylland, som den skal styre og har påtaget sig ansvaret for, det vil gøre det dyrere, al den stund man skal have to høvedingegrupper siddende hvert eneste sted, og det bliver dyrere for forbrugerne. Stordrift er trods alt billigere.

Ministeren for offentlige arbejder (Arne Melchior):

Jeg kan også efter denne runde sige tak til alle ordførerne for en velvillig og en saglig behandling af lovforslaget, og jeg kunne så vel egentlig gå ned og overlade resten til udvalgsbehandlingen, men da den jo ikke kommer på tryk, og da jeg finder emnet meget væsentligt for vort samfunds gode kommunikationer, vil jeg benytte lejligheden til at komme med en hel række bemærkninger, altså udnytte min taletid nogenlunde, idet jeg ved, at mange vil være interesseret i, hvad der er blevet sagt fra forskellige side i dag.

Se, da denne øvelse begyndte – det var faktisk i efteråret 1983 – var der folk med god forstand på televæsenet i dette land, som sagde til mig; lad være at pille ved det, du stikker hovedet ind i en busk brændenælder – jeg ved godt, at brændenælder ikke er en buskplante – og hvis du endelig vil alligevel, så må du være klar over, at det, du giver dig i lag med, vil tage fem år, hvis du vil rette nogle udenværker, og tredive år, hvis du vil bringe det virkelig å jour med udviklingen.

Jeg er glad ved at kunne konstatere, at det nu stort set er lykkedes, ikke til noget fuldkomment, men ligesom ved det forrige lovforslag til en bevægelse i den rigtige retning og til, beskeden sagt, en nogenlunde ajourføring. Det betyder ikke, at alle kan være lige fornøjede med udfaldet af det, men de fleste kan være temmelig fornøjede.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at rette en tak til Bernsteinudvalget, opkaldt efter departementschef i finansministeriet Bernstein, til udvalgets medlemmer, til de berørte fagorganisationer. Mere til nogle end til andre af dem – der er nogle, der tromlede nok så hårdt imod det resultat, vi stræbte efter, fordi de syntes, de ville have endnu mere ført over til selskaberne fra P&T, men det har de selvfølgelig lov til. Men det er klart, at jeg især siger tak til dem, der viste meget stor kompromisvilje og -evne fra starten.

Jeg vil også takke telefonselskaberne med deres bestyrelser og direktioner. Jeg vil gerne takke departementschefen i ministeriets departement – som sammen med sine medarbejdere har afgivet noget – og generaldirektøren for P&T og hans medarbejdere – og han har haft en meget heldig hånd til at omgive sig med dygtige medarbejdere, selvfølgelig delvis hentet i den anden afdeling af ministeriet, men det bliver de jo ikke ringere af – for et virkelig konstruktivt, dygtigt og flittigt arbejde.

Og endelig sidst, men ikke mindst, tak til medlemmer af dette ting. Som hr. Sønderby omtalte – jeg tror også, hr. Ikast var inde på det – har medlemmer af dette ting jo i forskellige egenskaber haft lejlighed til at følge de forskellige faser af denne udvikling, og de har derfor kunnet støtte os, således at vi vidste, om vi var på rette vej, og jeg takker for råd og dåd i den sammenhæng.

Må jeg så med det samme sige noget om enhedstelefonvæsen. Det er der nogle der har ønsket sig herfra, og nogle, der har gjort det modsatte. Hr. Dohrmann vil sælge aktierne, men det skal være helt klart sagt, at denne liberale eller ikke-socialistiske, borgerlige regering ingen som helst intentioner har i den retning, lige så lidt som vi agter at sælge motorvejsnettet. Vi betragter nemlig telefonnettet – selv om det måske er en overraskende tanke, men tænk nu lidt over den, hr. Dohrmann! – som værende lige så vitalt for fremkommeligheden fra et hvilket som helst vilkårligt punkt i dette land til et hvilket som helst andet som vejnettet, herunder den del af det, som staten har ansvaret for. De kommer altså hverken på folkeaktier eller skal privatiseres på nogen anden måde.

Det er noget flot at sige: når staten roder sig ind i noget, skal det nok gå dårligt. Staten har altså »rodet sig ind i« dette her for

[Ministeren for offentlige arbejder]

generationer siden, ja, fra starten af, og det er med denne statsindflydelse, som jeg skal komme tilbage til, at det er blevet så fint et telefonvæsen, som alle her i flere omgange har haft lejlighed til at sige. Så det kan altså ikke være så ringe, hver gang staten er med. Tro endelig ikke på de dogmer!

Jeg tror, det var fru Dagmar Mørk Jensen, der sagde, at det ikke var det mest liberale, og at det måske ikke var liberalt nok, og hr. Dohrmann syntes, det var bittert for en liberal regering at skulle høre, at det ikke er liberalt nok. Ja men det er jo kendetegnende for denne regering. Vi er en pragmatisk, altså en praktisk handlende, regering og ikke en dogmatisk eller ideologisk præget regering, så der skal ikke herske nogen overraskelse over, at det ikke er liberalt nok. Når det bare har et rigtigt sigte og er brugbart og kan forene næsten alle involverede i god tilfredshed, synes jeg, man kan være tilfreds.

Men der er altså ingen planer om et enhedsvæsen, og det være sagt til beroligelse for nogle. Jeg må indrømme, at da jeg fik denne taburet betroet, sagde jeg til mig selv inden for de første 24 timer: noget af det første, du skal have taget fat på, er at slutte de danske telefonselskaber sammen, for jeg vidste, at det i international målestok nærmest er en vits, og jeg har også fået bekræftet, at man ser sådan på det i det store udland.

Men det er jo ikke afgørende. Afgørende er, om det fungerer. Kan humlebien flyve? Da jeg var barn, lærte jeg, at det kunne den ikke, men det gjorde den alligevel. I mellemtiden ved jeg at videnskaben har fundet ud af, at den alligevel godt kan.

Sådan kan altså også Sønderjyllands lille bitte telefonselskab fungere. Og ved I, hvor godt det fungerer? Da den periode var overstået, som hr. Sønderby omtalte, hvor der nogle år længere tilbage var en dårlig standard, var der en forbrugerundersøgelse, der viste meget stor tilfredshed hos telefonbrugere – det er jo hele befolkningen – over hele landet, men den største tilfredshedsgrad eller modsat: den mindste utilfredshedsgrad, fandt man sjovt nok i Sønderjylland. Det var man noget forbavset over, men en teknisk undersøgelse viste, at det var meget velbegrundet, for det viste sig, at man blandt alle gode resultater faktisk nåede det bedste resultat i dette mikroskopiske område.

Trods det, at de kun er ca. 100.000 abonnenter, trods det, at de bor mere spredt, end befolkningen bor andre steder i landet, var det lykkedes at få den mindste procent af afvisning af telefonsamtaler, de hurtigste oprettelsestider og de hurtigste reparations- og fejlretningstider i dette område. Produktiviteten vil, jeg tror i år, komme op på højde med JTAS' og har allerede forbigået KTAS'. Det er en virkelig fin indsats, som P&T, der hidtil har været eneansvarlig for det, men selvfølgelig også de lokale kræfter har meget stor ære af.

Der er en yderligere grund til, at jeg ikke kunne tilslutte mig udvalgsflertallets ønske om at lægge Sønderjylland ind under JTAS. Selvfølgelig kunne det også have fungeret, det siger sig selv, men jeg tror nok, at udvalgsflertallet anlagde en noget teoretisk bedømmelse af det, logisk, men teoretisk. I praksis er det sådan, at der blandt alle de klager over telefoner, jeg har fået nu i 3½ år, ikke er én eneste fra Sønderjylland, og jeg har stået i forsamlinger i Sønderjylland og spurgt ud over dem: er der nogen her, der ønsker dette telefonområde lagt ind under JTAS eller på anden måde sluttet sammen med nogle andre? Nej. Jeg har spurgt i amtsråd og hos borgmestre. Der er ikke én politiker, lokalvalgt eller landsvalgt, som har fundet, at det ikke fungerer prima i Sønderjylland.

Jeg har altså den pragmatiske opfattelse, at man, før man laver noget om, skal have en til vished grænsende sandsynlighed for, at ændringen er et skridt i bedre retning, og da altså ingen har påstået det, var der faktisk ingen grund til at gøre det. Og da det samtidig faldt sammen med majoriteten af personalets ønsker, var det ikke et minus til en i øvrigt fornuftig beslutning.

Og så spurgte hr. Ole Henriksen: hvorfor dette forslag? Den var meget god. Jeg synes, hr. Ole Henriksen skulle have hørt efter hr. Helge Mortensens tale, for han forklarede netop baggrunden for dette forslag. Det er noget af det sjove og fine ved de fleste socialdemokratiske ordførertaler her ved førstebehandlingerne, at de gerne giver en hurtig og summarisk, men meget korrekt gennemgang af lovforslagene.

Hvorfor dette lovforslag? Af én eneste grund, sagde hr. Helge Mortensen: for at holde den operation, der er foregået, statsfi-

[Ministeren for offentlige arbejder]

nansielt neutral. Alt det øvrige, der er sket, og som jeg straks skal komme ind på i mit svar til hr. Ole Henriksen, er administrativt bestemt og er administrativt at bestemme, men for at få denne finansielle neutralitet var det altså nødvendigt med lovgivning.

Dertil kom spørgsmålet om at ændre konkordatet. Jeg ved ikke, om jeg omtalte det i min indledning, da jeg talte om, at jeg ville ændre den bestående arbejdsdeling mellem P&T og telefonselskaberne, således som den har været gældende i 30 år og altså har haft en så sakrosankt betydning, at man ligefrem har kaldt den konkordatet. Den var det allerede for 10, ja, for 15 år siden nødvendigt at ændre, men man veg tilbage for det.

Hr. Ole Henriksen skal hellere anerkende, at vi ikke veg tilbage i denne omgang, men sagde: nu har udviklingen været sådan, at vi så groteske ting. Vi så P&T og et telefonselskab lægge sideløbende kabler på den samme strækning, og hver gjorde med henvisning til konkordatet – altså den gamle aftale fra midten af 1950'erne – krav på at være den, der måtte føre den trafik og kunne lægge den ledning. Det var selvfølgelig uøkonomisk og uhensigtsmæssigt.

Hr. Ole Henriksen spurgte om bedre økonomi. Det kan jeg sige ja til. Jeg tror, hr. Sønderby nævnte, at det også var bedre for forbrugerne, fordi de i fremtiden kun skulle henvende sig ét sted, hvor de før ofte måtte henvende sig to steder. Der er ikke tale om, at tele mere er den store luns kød inden for P&T; også P-siden giver i dag et meget smukt bidrag.

Folkeflytningerne, som hr. Ole Henriksen spurgte om, er ved at foregå nu, men de er altså besluttet af alle involverede parter, dem, jeg nævnte i starten. Hr. Ole Henriksen efterlyste en beskæftigelsesgaranti. Den kan jeg love ham er klar. Der er da ikke nogen, der her i denne proces bliver opfordret til at forlade P&T og komme over i et telefonselskab, som vil blive narret derved. Der er ingen, der mister en krone, og ikke én, der mister et minut eller en rettighed. Det er helt oplagt.

Hr. Helge Mortensen spurgte, om selskaberne svækkes. Nej, det gør de ikke. Konsekvenserne af omlægningen er også en rent praktisk, pragmatisk foranstaltning. Ministeren for offentlige arbejder er igennem lang tid blevet orienteret om forholdene inden for

televæsenet ad to kanaler, nemlig gennem ministeriets departement og gennem P&T, og det har ind imellem bragt ganske groteske situationer frem og lagt op til nogle interne småstridigheder – skal vi kalde dem sådan, lidt venligt – som ikke har været hensigtsmæssige.

Der er ikke noget andet ministerområde, der har det på den måde, at det bliver refereret ad to temmelig forskellige kanaler. Vi blev derfor enige om at samle det ét sted, og skulle det samles ét sted, var det mest logisk at lægge det til den administration, der foruden jurister og økonomer også har teknikere, som er vidende på disse felter. Derfor blev det gjort, som det blev, og det er en forenkling, men selskaberne svækkes ikke.

Hr. Helge Mortensen sagde, at staten har majoritet i bestyrelserne i de koncessionerede selskaber. Nej, det har staten ikke. Staten har aktiemajoritet, men ved indvælgelsen af et ret stort antal medarbejderrepræsentanter har statsrepræsentanterne ikke længere majoritet i bestyrelserne. Det er ind imellem en ganske besværlig situation, og den er blevet misforstået så langt, at et meget lovkyndigt medlem i en af bestyrelserne engang forsøgte at overbevise mig om, at telefonaktieselskaberne er at ligne ved alle mulige andre private aktieselskaber. Jeg måtte oplyse dér i bestyrelsen, og jeg kan oplyse her, at dette er en misforståelse af temmelig store dimensioner.

Staten er majoritetsaktionær, staten er koncessionsgiver, staten fastsætter taksterne, staten fastsætter udbyttet, staten har en tilbagekøbsret til fast kurs af de privatejede aktier, og ud over dette er der til ministeren – og det vil jo i sidste instans sige til folkettingen – henlagt en lang stribe af beføjelser lige fra ændring af navn, optagelse af lån, opførelse af bygninger – ja, ministeren kan sågar egenmægtigt fortolke tvivl om koncessionsteksten og kan idømme selskaberne dagbøder. Alt dette er naturligvis – og jeg var lige ved at sige heldigvis – helt utypisk for aktieselskaber i privat regie. Man skal bare huske, at regeringen, ministeren, altså ikke har denne beføjelse.

Hvad angår statens teleråd, som der er blevet spurgt om, kan jeg sige, at dette ikke skal være en overbygning på den indflydelse, som forbrugerne har gennem selskabernes repræsentantskaber. Disse repræsentantskaber beskæftiger sig nemlig ikke med de man-

[Ministeren for offentlige arbejder]

geartede tekniske spørgsmål, som telerådet arbejder med. Repræsentantskaberne har helt andre, skal vi sige mere lokalt prægede, foreningsprægede og ikke tekniske spørgsmål at arbejde med, og derfor vil der ikke være tale om hverken en dublering eller en overbygning. Jeg beder om undskyldning for 30 sekunders overskridelse af min taletid.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Først skal det bekræftes, at telefonvæsenet i Sønderjylland mig bekendt fungerer godt i dag; det gjorde det vistnok også, dengang ministeren tiltrådte. Det ligger 7-8 år tilbage, at vi havde helt kaotiske forhold dernede, hvor man end ikke kunne drømme om at telefonere en mandag formiddag, for det var simpelt hen umuligt at komme igennem.

Jeg synes, det er vildt overdrevet, når ministeren sammenligner motorvejsnettet med telefonselskaberne. Vel er telefonen vigtig i dag, og det er da også noget, vi betragter som en naturlig ting, men at sammenligne den med motorvejsnettet synes jeg er vildt overdrevet, al den stund det da er helt oplagt, at anlæg af veje, broforbindelser, jernbanespor o.lign. er en samfundsopgave, mens telefonvæsenet – det ser vi jo da også i andre lande – udmærket kan klares af private. Derfor synes jeg faktisk, at der i ministerens ord ligger en grov nedvurdering af det private erhvervsliv. Ministeren kunne med akkurat lige så kraftig røst sige, at penge er noget, alle har brug for; derfor kan vi lige så godt overtage bankerne. Da regeringen tiltrådte, sagde den, at den ville gennemføre en privatisering. Ja men her er en oplagt mulighed.

Forleden læste jeg i Erhvervsbladet om en, der var rejst til USA, og som beskrev, hvor nemt det derovre var f.eks. at købe et telexapparat. Det foregik uden dikkedarer; man skrev et eller andet sted hen, og så fik man sådan et apparat; det kunne man i øvrigt tage med i bilen og bruge, som man ville. Det er muligt, man langt om længe er ved at gøre det lige så enkelt herhjemme, men i USA, som vel nok er det sted i verden, hvor den slags ting er mest liberale, fungerer det trods alt udmærket, uden at staten absolut skal blande sig i alt muligt, og det var blot det, jeg forsøgte at fortælle ministeren. Ministeren har jo mange forskellige opgaver lige

fra SAS og jernbaner til telefonvæsenet, så hvis ministeren en gang imellem skulle føle, at han trængte til lidt aflastning, var det altså en god idé at begynde at sælge nogle af de aktier.

(Kort bemærkning).

Sønderby (V):

Ministeren sagde, at min tidsfaktor var lidt forkert, at det er mere end 2 år siden, der var problemer med telefonvæsenet i Sønderjylland. Så skal jeg lige komme med en lille indskudt bemærkning, efter at ministeren har rost det så voldsomt dernede. Hvis den opgang, der er sket for telefonvæsenet i Sønderjylland, har været påvirket af, at der skulle komme en eller anden lovændring, så P&T var sikker på at beholde det håber jeg, at ministeren nu vil sikre, at P&T også i fremtiden vil holde det niveau, man er nået op på.

J. K. Hansen (S):

Det er rigtigt, som der blev hvisket, at det er som valgt i Sønderjylland og som sønderjyde, jeg går på talerstolen nu. Når nu både hr. Sønderby og hr. Dohrmann har talt om det dårlige statstelefonvæsen, man engang havde i Sønderjylland, hvor man også havde ønske om at liberalisere stærkt eller i hvert fald ønskede, at det skulle gå over til JTAS, så skal man bare huske på, hvad grunden var til, at det ikke gik så godt en overgang, for det var jo kun en overgang, en lang række år var det nemlig noget af det fineste, vi havde; da kunne man sagtens konkurrere med de koncessionerede selskaber. Men så kom der en dårlig periode, og grunden til, at det ikke gik så godt, var, at folketinget, den bevilgende myndighed, sultede dette væsen ud; det var det, der var grunden, og det bør man huske på. Man skal lade være med at hænge det sønderjyske statstelefonvæsen ud; det er der bestemt ingen grund til. Jeg synes derimod, der er grund til at glæde sig over, at vi stadig væk får noget, der hedder statstele i Sønderjylland – det glæder jeg mig i hvert fald over.

Helge Mortensen (S):

Selv om det turde være overflødigt, vil jeg indlede med at sige, at socialdemokratiet naturligvis er af den opfattelse, at telekommunikation er et offentligt anliggende. Vi kan

[Helge Mortensen]

godt tilslutte os sammenligningen med både jernbaner, veje og andre ting.

Det var egentlig også i anledning af, at man opretter statens teleinspektion, at jeg nævnte begrebet »enhedstelefon«. Jeg føjede til, at vi i socialdemokratiet var pragmatiske på dette område, altså at vi ikke ville stå for en enhedstelefon, en statslig telefon, over hele linjen på alle betingelser, og jeg føjede oven i købet til, at vi synes, vi har et godt telefonvæsen i Danmark.

Det afhænger af, hvordan statens teleinspektion forvalter myndighedsopgaver, kontrol osv. Derfor stillede jeg nogle spørgsmål til ministeren med hensyn til telefonselskabernes dispositionsfriheder i forhold til den struktur, man nu anvender, og disse spørgsmål finder jeg egentlig også at ministeren til dels har svaret på.

Derudover mener jeg nok, at det forhold, at man har samlet det hele under én hat i post- og telegrafvæsenet, har styrket muligheden for at styre telefonvirksomheden i Danmark, og dér beder vi om, at man tager hensyn til de udviklinger, der sker i de regionale selskaber.

Ministeren for offentlige arbejder (Arne Melchior):

Jeg siger tak også for de bemærkninger, der er faldet i anden runde. Jeg fik ikke i mit hastværk før svaret på det ene af hr. Sønderbys spørgsmål, nemlig om samarbejdet mellem det sønderjyske område og Fyn. Der kunne man med en lidt aktuel debat in mente sige: varetøret består, og for at disse to skal gøre noget i fællesskab, skal der altså være consensus – der skal være enstemmighed imellem dem. Der er overhovedet ikke nogen organisatorisk tilnærmelse. Som bekendt er Fyns telefonselskab kommunalt ejet og organiseret; det ønsker fynboerne ikke at lave om på, og så ønsker vi andre selvfølgelig – vil jeg gerne understrege – heller ikke at lave om på det.

Tanken er kun denne – og den har begge sider fundet interessant – at den omstændighed, at de er relativt små: kun ca. 100.000 abonnenter i Sønderjylland og ca. 200.000 i Fynsområdet over for de henholdsvis 900.000 og 1,2 millioner i det øvrige Jylland, henholdsvis KTAS-området, betyder, at der nok vil være en del opgaver af repræsentativ art,

måske af orienterende art, af forskningsmæssig art og andet, hvor de kan spare ressourcer ved i stedet for at skulle sende to delegationer kan nøjes med én. Det er altså op til de to selv at finde ud af rent praktisk, hvor og hvornår det er hensigtsmæssigt, og hvornår det ikke er det.

Hr. Sønderby harcelerede meget muntert over, hvorfor forholdene i Sønderjylland var blevet bedre. Ja, hvorfor drikker Jeppe? Jeg har ikke nogen sikker forklaring på hvorfor, men om det så skulle være grunden – afgørende er resultatet. Man kunne jo også lidt venligere sige, at det var, fordi der var kommet en opstramning i P & Ts ledelse, som gjorde, at slendrian, som vi også har set på andre områder tidligere, ikke mere findes. Det kan have mange årsager.

Jeg synes, det er festligt at konstatere, at det kan lade sig gøre med så lille et telefonområde. Selvfølgelig er de i tæt samarbejde også med de to større selskaber, vi har her i landet; der findes jo telefonselskabernes direktionssamråd, hvor der er et fortroligt og et tillidsfuldt samarbejde. Jeg synes, det er festligt, det kan lade sig gøre, og jeg er glad på sønderjydernes vegne, at de, når de nu ønsker det, kan få lov til at fortsætte denne form for tilværelse.

Må jeg til hr. Helge Mortensen sige, at det, man forstår ved enhedstelefon, selvfølgelig er lidt af et fortolkningsspørgsmål. Jeg er stort set enig i, hvad hr. Helge Mortensen sagde både om, hvordan det skal være ejet og organiseret, og at det er hensigtsmæssigt at samle det under én hat. Men det er ikke det, som et flertal af mennesker ville forstå ved et enhedsvæsen, altså ét telefonselskab. Det har vi ingen tanker om. Jeg synes igen, det er ganske interessant at se, at denne balance mellem konkurrence og samarbejde, udnyttelse af gensidig erfaring og dog stræben efter at vise sig selv ekstraordinært dygtigt tydeligt har vist gode resultater, og det er også derfor, den kommission, der sad i slutningen af 1970'erne, ikke ledte til, at selskaberne blev sluttet sammen, hvad staten naturligvis havde haft og skal have magt og mulighed for at gøre.

Hr. Dohrmann syntes, at min sammenligning var vild overdrivelse. Ja, det er der jo ikke noget at gøre ved. Hr. Dohrmanns fantasi rækker ikke særlig langt, hvis han ikke kan se, at der er en relevans i det, jeg kaldte

[Ministeren for offentlige arbejder]

fremkommeligheden, uanset om det er en person i et køretøj eller det er varer, der skal nå frem: ad en vej, eller det er meddelelser, der skal nå frem ad televejen; det er alt sammen overordentlig vigtigt. Om det ene er lidt mere vigtigt end det andet, skal vi ikke veje og måle, men jeg finder altså sammenhængen relevant.

Jeg må protestere imod, at jeg skulle nedvurdere det private erhvervsliv, som jeg har haft den glæde at tjene, indtil jeg pludselig blev lokket ind i den form for liv, jeg nu er i. Nej, det, hr. Dohrmann gør, er at undervurdere den statslige deltagelse og den statslige mulighed for at participere i den slags ting, og dér nævnte jeg i mit forrige indlæg, at televæsenets høje standard – internationale topstandard – ligesom det gælder mange andre af vore væsener: hospitalsvæsenet, postvæsenet osv., er et bevis for, at det fungerer ganske fremragende dér, hvor staten både har aktiemajoritet og al indflydelse – hel dominans.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at telex er på listen – det er i fortsættelse af det forrige lovforslag – og at der bliver en liberalisering formodentlig imod slutningen af årtiet. Det, der er i vejen med hr. Dohrmann og hans parti – og det er derfor, det er gået dem så ilde, som det er ved de sidste mange valg – er, at de vil det hele på én gang: de vil realisere, de vil frelse det hele på én gang – stop verden, jeg vil af, jeg vil have en ny fra i morgen tidlig! Vi andre, som arbejder mødigt, men støt i Herrens vingård, vi når til gengæld resultaterne, og det er også det, der er sket her.

Min allersidste bemærkning skal være, at det er en total misforståelse at tro, at det går bedre med telefonien i lande, hvor staten ikke blander sig. Hr. Dohrmann nævnte USA, og det er vist også det eneste betydende land, han kan nævne, og jeg tror nok, at meget store dele af USA ville ønske sig vor standard på dette område. Men alle de øvrige lande, vi kan sammenligne os med i Norden og på det europæiske fastland, har en organisationsform som den, vi har. Så kom ikke her og sig, at vi skal gøre som alle de andre kloge! Vi gør det faktisk på dette område – som jeg synes denne eftermiddag har bragt mange vidnesbyrd om – ganske acceptabelt og lidt til.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Nej, vi forlanger ikke det hele på én gang. Jeg ville såmænd være tilfreds, hvis ministeren næste år ville sælge 25 pct. af sine aktier. Nu valgte jeg bankvæsenet at sammenligne med, og det var ministeren, der nævnte motorvejene, men jeg kunne også have nævnt sådan noget som elselskaberne. Danmark har i mange år – i hvert fald indtil man begyndte at lægge afgifter på – været et land, der var kendt for at kunne producere billig og stabil strøm – elforsyningen har været 100 pct., og vi har haft nogle glimrende elselskaber – uden at staten på nogen som helst måde har været indblandet. Det eksempel er egentlig langt bedre end det, jeg nævnte, nemlig bankerne, for jeg tror ikke engang, at trafikministeren vil påstå, at vi ikke har haft en god og stabil strømforsyning. Det er blot et eksempel på, at ting kan fungere godt, uden at staten absolut skal have sine lange fingre stukket ned i det. Jeg er udmærket klar over, at ministeren ideologisk har haft sine tilhørsforhold til venstre for CD i dag, hvis jeg må beskrive det sådan. Jeg har altså den opfattelse, at staten skal blande sig i så lidt som overhovedet muligt. Selvfølgelig har staten en opgave, når det gælder hospitalsvæsenet, undervisningen osv., men telefonerne burde staten hurtigst muligt se at rode sig ud af igen.

Ministeren for offentlige arbejder (Arne Melchior):

Hr. Dohrmann tager fejl: jeg har ikke været placeret til venstre for socialdemokratiet. Jeg har været CDer, før dette parti blev oprettet. Dengang var det bare sådan, at CDere havde en naturlig plads i det brede, midtsamlende socialdemokrati. Så bevægede dette sig meget til venstre, og så blev jeg altså om ikke stående, så dog mere trofast mod de gamle ting.

Jeg kan ikke lide den med staten og »den lange finger«. På dansk har »langfinger« en lidt ilde klang. Selvfølgelig kan der være masser af strålende forsyning med rent privat enterprise; det har jeg da aldrig drømt om at nægte, og det er jeg en stor ven og tilhænger af, ligesom jeg er ven og tilhænger af samgang mellem offentlig ekspertise og privat initiativ og dåd. Jeg kunne også nævne giro-

[Ministeren for offentlige arbejder]

en. Den fungerer fremragende med lutter store bogstaver uden andre private penge end dem, som private indskyder og lader passere via giroen, men den fungerer dadel-frit.

Det er en forkert opstillingsmåde at sige enten-eller: alle i staten er dumme og dovne og ude på at tage noget op af hr. Dohrmanns lommer, og alle private er dygtige og fremragende. Hvis det var tilfældet, var der nok ikke så mange fallitter og lukninger, som vi alligevel oplever. Sandheden ligger hverken i den ene yderlighed eller i den anden; der kan være gode kræfter begge steder, og der nås gode resultater begge steder enten hver for sig eller i samarbejde. Hvis denne debat kunne lede til, at hr. Dohrmann ville overveje denne problemstilling én gang til, ville det spare ham for megen tid og faktisk nok blive ham til megen glæde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget om offentlige arbejder. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:**Anden næstformand (Povl Brøndsted):**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af folketinget Tinning (VS), Albrechtsen (VS), Anne Grete Holmsgård (VS), Lenger (VS) og Elisabeth Bruun Olesen (VS) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand.

(Lovforslag nr. L 178).

Forslag til folketingsbeslutning om handicapvenlig indretning af Christiansborg.

(Beslutningsforslag nr. B 97).

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af det frie boligvalg for personer med handicap.

(Beslutningsforslag nr. B 98).

Forslag til folketingsbeslutning om handicappedes adgang til fysioterapi.

(Beslutningsforslag nr. B 99).

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af to handicapidrætscentre.

(Beslutningsforslag nr. B 100).

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af udskifningsperioden for biler, som er anskaffet med støtte efter bistandslovens § 58.

(Beslutningsforslag nr. B 101).

Forslag til folketingsbeslutning om mediepolitik for handicappede.

(Beslutningsforslag nr. B 102).

Forslag til folketingsbeslutning om statsstøtte til landets handicaporganisationer.

(Beslutningsforslag nr. B 103).

Forslag til folketingsbeslutning om finansieringsmæssig neutralitet mellem revalidering og førtidspension for handicappede.

(Beslutningsforslag nr. B 104).

Forslag til folketingsbeslutning om handicappede og seksualitet.

(Beslutningsforslag nr. B 105).

Forslag til folketingsbeslutning om støtte til sukkersygepatienter.

(Beslutningsforslag nr. B 106).

Medlemmer af folketinget Elisabeth Bruun Olesen (VS), Albrechtsen (VS), Anne Grete Holmsgård (VS), Lenger (VS) og Tinning (VS) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om igangsættelse af en landsdækkende forsøgsordning vedrørende personlig assistance i forbindelse med erhvervsudøvelse til personer med handicap.

(Beslutningsforslag nr. B 107).

Forslag til folketingsbeslutning om handicappedes dagpengeret og efterløn.

(Beslutningsforslag nr. B 108).

[Anden næstformand]

Forslag til folketingsbeslutning om handicappedes ret til fortrinsadgang til visse offentligt regulerede beskæftigelser.

(Beslutningsforslag nr. B 109).

Medlemmer af folketinget Erik B Smith (S), Hanne Andersen (S), Jytte Andersen (S), Mette Groes (S), Qvist Jørgensen (S), Torben Lund (S), Joanna Rønn (S) og Taanquist (S) her meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af pensionisternes vilkår.

(Beslutningsforslag nr. B 111).

Udenrigsudvalget har afgivet:

Betænkning og indstilling vedrørende beretning angående Nordisk Råds 33. session 1985).

(Beslutningsforslag nr. B 113).

Eksemplarer er omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Landbrugs- og fiskeriudvalget (7/2 86):

Udtræder: Skrumsager Skau (V)

Nyt medl.: Povl Brøndsted (V)

Skriftlig fremsættelse af forslag:

Tinning (VS):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand.

(Lovforslag nr. L 178).

Forslag til folketingsbeslutning om handicapvenlig indretning af Christiansborg.

(Beslutningsforslag nr. B 97).

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af det frie boligvalg for personer med handicap.

(Beslutningsforslag nr. B 98).

Forslag til folketingsbeslutning om handicappedes adgang til fysioterapi.

(Beslutningsforslag nr. B 99).

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af to handicapdrætscentre.

(Beslutningsforslag nr. B 100).

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af udskiftningsperioden for biler, som er anskaffet med støtte efter bistandslovens § 58.

(Beslutningsforslag nr. B 101).

Forslag til folketingsbeslutning om mediepolitik for handicappede.

(Beslutningsforslag nr. B 102).

Forslag til folketingsbeslutning om statsstøtte til landets handicaporganisationer.

(Beslutningsforslag nr. B 103).

Forslag til folketingsbeslutning om finansieringsmæssig neutralitet mellem revalidering og førtidspension for handicappede.

(Beslutningsforslag nr. B 104).

Forslag til folketingsbeslutning om handicappede og seksualitet.

(Beslutningsforslag nr. B 105).

Forslag til folketingsbeslutning om støtte til sukkersygepatienter.

(Beslutningsforslag nr. B 106).

»Det, jeg ønsker, er selv at være ansvarlig for mine døgtimer – kun derved kan jeg få den fulde tilfredshed med mit liv. . . . For det er friheden til selv at vælge sin livsform, det hele drejer sig om!« – skrevet af Kirsten Lykke Jensen, der fik ledeligt som 7-årig og i dag er kørestolsbruger, i bogen »Fugl uden Vinger«.

»Regeringens målsætning i indsatsen over for personer med handicap er, at hver enkelt får en tilværelse så nær det normale som muligt.« – skrevet af socialministeren i november 1985 i hendes redegørelse til folketinget om forholdene for personer med handicap.

Tilsyneladende endnu et par bidrag til formuleringen af det, alle er enige om: målet for handicappolitikken. Men også kun tilsyneladende.

For det er netop ikke normalt, at den enkelte selv er ansvarlig for sine døgtimer, eller at den enkelte selv vælger sin livsform. Livet som arbejdsløs er som regel en følge af andres beslutninger, og de, der er i arbejde, er direkte frataget ansvaret for en del af døgnets timer gennem arbejdsgivernes nedskrevne ret til at lede og fordele arbejdet. Lige så lidt er det udtryk for valg af livsform at prøve at leve af bistandslovens fattighjælp uden ret til at tjene én eneste krone selv, uden at denne modregnes et hundrede procent i kon-